

Sygn. akt I UK 16/15

## POSTANOWIENIE

Dnia 20 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania A. S.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Krakowie  
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń  
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 października 2015 r.,  
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie  
z dnia 17 września 2014 r., sygn. akt III AUa 140/14,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

## UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie wyrokiem z dnia 17 września 2014 r. oddalił apelację wniesioną przez ubezpieczoną A. S. od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 14 listopada 2013 r., oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Krakowie z dnia 4 lutego 2013 r., odmawiającej przyznania ubezpieczonej renty z tytułu niezdolności do pracy z uwagi na brak przesłanek określonych w art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Ubezpieczeń Społecznych.

Ubezpieczona A.S. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie, zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na

wynik sprawy, to jest: art. 114 ust. 1 oraz art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 378 § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywistą zasadność skargi.

W opinii skarżącej, na tle wykładni art. 114 § 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (chodzi zapewne o art. 114 ust. 1 powołanej ustawy, bo takie jest prawidłowe oznaczenie jej jednostek redakcyjnych), w orzecznictwie sądowym powstał problem: czy można wznowić w tymże trybie postępowanie, w którym zapadł wyrok sądu na skutek odwołania od decyzji. Stanowisko Sądu Apelacyjnego przedstawione w zaskarżonym wyroku sprowadza się do uznania, że jeżeli w sprawie zapadł wyrok, to postępowanie można wznowić tylko na podstawie art. 399 i nast. k.p.c. Powyższy wniosek, zdaniem skarżącej, nie wypływa jednak z treści przywołanych przez Sąd Apelacyjny wyroków, co więcej należy postawić wniosek odmienny. Nie mniej jednak istnieje orzeczenie Sądu Najwyższego, które potwierdza wnioskowanie Sądu Apelacyjnego w Krakowie, to jest wyroku Sądu Najwyższego z 20 lutego 2006 r., II UK 170/05. Skarżąca jest wszakże zdania, że inne orzecznictwo Sądu Najwyższego stoi w opozycji do tego poglądu. Skarżąca wskazuje m.in. na „wyrok” Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2013 r., I UK 528/12, dodając, iż wynika z niego, że jakkolwiek sprawa tocząca się na skutek odwołania od decyzji odmawiającej ustalenia prawa do świadczeń, których odmowa nastąpiła poprzednio w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem, nie jest sprawą o to samo roszczenie w rozumieniu art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. i późniejsze postępowanie nie jest dotknięte nieważnością (art. 379 pkt 3 k.p.c.), to wzruszenie ustaleń stanowiących podstawę prawomocnego wyroku jest możliwe tylko na warunkach wskazanych w art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). W tym samym duchu rozstrzyga także Sąd Najwyższy w „wyroku” z dnia 10 października 2012 r., I UK 283/12.

Uzasadniając zarzut oczywistej zasadności skargi, skarżąca podniosła z kolei, że zarzut sformułowany w apelacji, tj. naruszenie art. 114 ust. 1 u.e.r.f.u.s., przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż wiedza organu o dowodach,

które nie stanowiły podstawy rozstrzygnięcia sprawy, stanowi negatywną przesłankę do złożenia wniosku o ponowne ustalenie prawe do renty, nie został rozpatrzony przez Sąd Apelacyjny w Krakowie. W konsekwencji apelacja oraz uzasadnienie prawne wyroku Sądu Apelacyjnego nie korespondują ze sobą. Nie można więc zweryfikować podstawy rozstrzygnięcia, a przez to stosunku Sądu Apelacyjnego do postawionych zarzutów.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Stosownie do art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada też zauważyć, że w przypadku powoływania się występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze

stanowiskiem wyrażonym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. pośród wielu postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, niepublikowane). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, nie sprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Zaprezentowany przez skarżącą problem nie jest istotnym zagadnieniem prawnym w przedstawionym wyżej rozumieniu, w związku z czym nie spełnia wymagania określonego treścią art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. Nie można bowiem uznać, aby w sprawie występowało zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii prawnej prezentowanej przez skarżącą, a nie zachodzą żadne

okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522).

Wbrew temu, co sugeruje skarżąca, na tle wykładni art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie ma rozbieżności w orzecznictwie sądowym, a w szczególności w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Przyjmuje się w nim bowiem jednolicie, że prawomocność wyroku uniemożliwia wzruszenie ustaleń faktycznych w trybie art. 114 ust. 1 i tym samym nie jest możliwe wykazywanie, że wszystkie przesłanki prawa do renty zostały spełnione przed wydaniem tego wyroku. Jedyną metodą wzruszenia wyroku jest wznowienie postępowania w trybie określonym przepisami Kodeksu postępowania cywilnego o wznowieniu postępowania (art. 399 i nast. k.p.c.). Innymi słowy, prawomocny wyrok oddalający odwołanie od decyzji organu rentowego odmawiającej przyznania prawa do renty ma powagę rzeczy osądzonej w sprawie z odwołania od decyzji wydanej wskutek złożenia wniosku na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jeżeli jej podstawą są te same okoliczności faktyczne i prawne, co przyjęte w uprzednim prawomocnym wyroku sądu. Okoliczności i dowody wskazane w art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej uzasadniają zaś ponowne ustalenie prawa do świadczenia, o ile nie stanowią elementu stanu faktycznego sprawy. Jeśli kształtują one faktyczną podstawę wyroku, to oznacza, że zostały przez sąd ocenione - w odniesieniu do dowodów na podstawie art. 233 k.p.c., a w odniesieniu do ustalonych okoliczności faktycznych - przez pryzmat przepisów prawa materialnego. W żadnym bowiem wypadku w postępowaniu dotyczącym ponownego ustalenia prawa do świadczenia nie może zapaść rozstrzygnięcie odmienne od zawartego w prawomocnym wyroku. Doprowadziłoby to bowiem do kontrolowania przez sąd prawomocnych orzeczeń sądów wydanych w innych sprawach. Wyrok prawomocny ma moc wiążącą (art. 365 k.p.c.) i rozstrzygnięcie w nim zawarte nie może być zmienione w innym postępowaniu. Nie można uznać, że ta jedna z podstawowych reguł postępowania cywilnego nie odnosi się do spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych (por. między innymi wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 lipca 2013 r., II UK 410/12, LEX nr 1375198 i z dnia 3 września 2011 r., I UK 124/11, LEX nr 1026625). Wbrew odmiennemu stanowisku skarżącej, zapatrywania wynikające z postanowień (a nie - jak podnosi skarżąca - z wyroków) Sądu

Najwyższego z dnia 8 stycznia 2013 r., I UK 528/12 (LEX nr 1619383) oraz z dnia 10 października 2012 r., I UK 283/12 (niepublikowanego) w żadnym razie nie stoją natomiast w opozycji do wyżej przedstawionych poglądów. Zwłaszcza w drugim z tych postanowień Sąd Najwyższy wyjaśnił bowiem, w sposób całkowicie zbieżny z tymi poglądami, że „okoliczności i dowody wskazane w art. 114 ust. 1 uzasadniają ponowne ustalenie prawa do świadczenia, o ile nie stanowią elementu stanu faktycznego sprawy. Jeśli kształtują one faktyczną podstawę wyroku, to oznacza, że zostały przez sąd ocenione - w odniesieniu do dowodów na podstawie art. 233 k.p.c., a w odniesieniu do ustalonych okoliczności faktycznych - przez pryzmat przepisów prawa materialnego”.

Skarga kasacyjna nie jest również oczywiście uzasadniona. Aby mogła być za taką uznana, w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania powinny znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona wówczas, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jure, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437) oraz jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą

zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638). Tymczasem skarżąca tę część wniosku o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania ogranicza do stawianego Sądowi drugiej instancji zarzutu nierozpoznania apelacji w zakresie, w jakim zarzucała ona naruszenie art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej przez jego błędną wykładnię „polegającą na przyjęciu, iż wiedza organu rentowego o dowodach, które nie stanowiły podstawy rozstrzygnięcia sprawy stanowi negatywną przesłankę do złożenia wniosku o ponowne ustalenie prawa do renty”. Do tej kwestii Sąd Apelacyjny, wbrew odmiennemu stanowisku skarżącej, wyczerpująco ustosunkował się jednak w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku, przypominając, iż „prawomocnym wyrokiem z dnia 14 lipca 2009 r. Sąd Okręgowy w Krakowie w sprawie o sygn. akt VII U 1713/08 oddalił odwołanie wnioskodawczyni (...), albowiem mimo opinii biegłej dermatolog z dnia 18 marca 2009 r. uznającej ją częściowo niezdolną do pracy od dnia 1 marca 2007 r. na okres 3 lat, nie spełniła ona wszystkich przesłanek ustawowych, niezbędnych do nabycia świadczenia”. Sąd drugiej instancji przypominał ponadto, że częściowa niezdolność ubezpieczonej do pracy od dnia 1 marca 2007 r. została uznana także przez lekarza orzecznika ZUS w toku kolejnego postępowania zainicjowanego wnioskiem ubezpieczonej z dnia 30 marca 2010 r. To, że skarżąca była osobą częściowo niezdolną do pracy od dnia 1 marca 2007 r., stanowiło więc jeden z elementów stanu faktycznego spraw uprzednio prawomocnie zakończonych. Tym samym nie może być mowy o kwalifikowanej postaci naruszenia przez Sąd Apelacyjny przepisów postępowania określających zasady rozpatrywania apelacji, a w szczególności powoływanych w podstawach zaskarżenia art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 378 § 1 k.p.c. Wypada też dodać, że skarżąca zdaje się zapominać, że o prawie do renty z tytułu niezdolności do pracy nie przesądza jeszcze sama tylko niezdolność do pracy, lecz kumulatywne spełnienie warunków określonych treścią art. 57 ustawy emerytalnej, a więc oprócz częściowej niezdolności do pracy także legitymowanie się odpowiednim stażem składkowym i

nieskładkowym oraz wykazanie, że niezdolność do pracy powstała w okresach wymienionych w tym przepisie.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, iż skarżąca nie wykazała potrzeby rozpoznania jej skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.